

Ключевые слова: українська діаспора, рідний язык, языкове образование, українська школа, двуязычные программы, дидактическое обеспечение, языковая политика.

Summary

Svitlana Romaniuk

Modern Tendencies of Development of Native Language Education of Ukrainians Abroad

The factors, which influenced over formation of the language policy of Ukrainian western Diaspora and, accordingly, the development of native language education of Ukrainians abroad have been analyzed in the article. It is found out that in the far abroad countries it is provided by native schools, schools and courses of Ukrainian studies, state bilingual schools or bilingual classes, faculties in the Universities, special educational courses. Scientific-didactic accompanying of teaching the language as a mother tongue and the second language is guaranteed by the methodological center of Ukrainian language, which is founded in University of Alberta (Canada). The role of language as the basic means of forming national consciousness and preserving ethnocultural identity of the Diaspora Ukrainians has been determined.

Key words: Ukrainian Diaspora, native language, language education, Ukrainian schooling, bilingual programs, didactic support, language policy.

Дата надходження статті: «26» червня 2014 р.

УДК 371.134/.315.6:005.336.2

ТЕТЯНА РУДЕНЬКА,

викладач

(м.Житомир)

Арт-педагогічні засоби формування професійної компетентності майбутніх фахівців

На основі аналізу динамічної моделі навчання за К. Фопелем у статті представлено цілі та зміст арт-педагогічних засобів професійної підготовки; обґрунтовано вплив арт-педагогіки на мотиваційний, рефлексивний і особистісний компоненти професійної компетентності майбутніх фахівців; визначено й охарактеризовано етапи застосування арт-педагогічних засобів у процесі професійної підготовки; розкрито зміст художньої, театральної, літературної, рухової, колективної творчості студентів коледжу

Ключові слова: арт-педагогіка, арт-педагогічні засоби, професійна підготовка, професійна компетентність

Постановка проблеми у загальному вигляді... Актуальність дослідження арт-педагогічних засобів формування професійної компетентності майбутніх фахівців визначається потребою пошуку сучасних інноваційних підходів до процесу професійної підготовки, які дозволять ефективно впливати не лише на когнітивний і діяльнісний компоненти професійної компетентності як освітнього результату, але й мотиваційний, рефлексивний, особистісний тощо.

Аналіз досліджень і публікацій... Проведений аналіз наукових робіт свідчить, що проблеми застосування мистецьких засобів у навчально-виховному процесі розглядаються такими науковцями, як М.Бурно, А.Козир, О.Копитіною, М.Кисельовою та ін. Проте переважна більшість досліджень у галузі арт-педагогіки розглядається у площині корекції окремих вад фізичного та психологічного розвитку дітей і молоді.

Формулювання цілей статті... На нашу думку, не менш важливим є застосування арт-педагогіки у навчально-виховному процесі некорекційних освітніх закладів. Тому завданням нашої статті є висвітлення арт-педагогічних засобів формування професійної компетентності майбутніх фахівців, які доцільно використовувати у навчально-виховному процесі коледжів.

Вклад основного матеріалу... При організації процесу професійної підготовки науково підтвердженим фактом є необхідність врахування соціально-психологічних механізмів досягнення цілей професійної освіти, в основі яких лежать можливості організації навчально-виховного процесу з урахуванням законів динаміки розвитку студентської групи й сенситивного потенціалу арт-педагогічних засобів навчання. Зокрема, до таких соціально-психологічних механізмів належать: покращання чуттєвого сприйняття себе та власної професійної діяльності, посилення тілесних відчуттів та емоційних реакцій, вираження власних почуттів; формування соціального досвіду професійної взаємодії та самореалізації; відвертість та зворотній зв'язок як вихідні принципи організації комунікативної взаємодії учасників навчально-виховного процесу в коледжі; врахування зв'язку теорії та практики в майбутній професійній діяльності, їх гармонійного поєднання та емоційного переживання; регулювання міжособистісного й соціального статусу учасників навчально-виховного процесу шляхом постійної зміни ролей та функцій; використання потенціалу

соціокультурного фону під час організації навчання; фасилітативна (а не директивна) позиція викладача.

При реалізації арт-педагогічних засобів важливим вважаємо дотримання таких основних цінностей організації процесу професійної підготовки: сприятливий психологічний клімат, атмосфера взаємодопомоги, довіра, доброзичливість, взаємодія, спільне навчання усіх суб'єктів освітнього простору. Отож, можна визначити вихідні положення, на яких будеться використання арт-педагогічних засобів і методів: попередній аналіз ситуації перед прийняттям рішення; ціннісне ставлення до взаємодії та спілкування; забезпечення зворотнього зв'язку щодо думок, почуттів, ставлень; емпатійне та доброзичливе ставлення до інших учасників навчально-виховного процесу коледжу [2].

Для впровадження засобів арт-педагогіки в процес професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжі ми визначили три базові етапи: 1) етап налаштування; 2) етап набуття досвіду; 3) етап перенесення досвіду.

Визначені етапи гармонійно співвідносяться з сучасними науковими дослідженнями психології ефективного навчання, зокрема з моделлю динамічної освіти за К. Фопелем [6].

К. Фопель, провівши аналіз традиційних методів навчання, їх основних принципів та результатів, вводить поняття «динамічних знань» (на протизагу «поверхневим» і «технічним») – тобто відкриту когнітивну систему, яка дозволяє грати, експериментувати, отримувати задоволення від процесу пізнання й породжує бажання передачі власного досвіду іншим. Саме динамічні знання виступають частиною професійної особистості [6]. Тому при організації навчально-виховного процесу в коледжі, який спрямований на оволодіння майбутніми фахівцями професійною компетентністю, важливо враховувати усі аспекти психічної діяльності індивіда під час навчання (думки, почуття, уяву, установки, фізіологічні стани, тощо), застосовуючи методи, що дозволяють комплексно впливати на молодь – до таких методів можна віднести арт-педагогічні. Важливим є створення змістового й цікавого оточуючого середовища навчання – символіку, плакати, картини, скульптури, музику.

Модель динамічної освіти за К. Фопелем, яка доцільно відображає наші уявлення про процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей арт-педагогічними засобами, відображена на рис. 1.

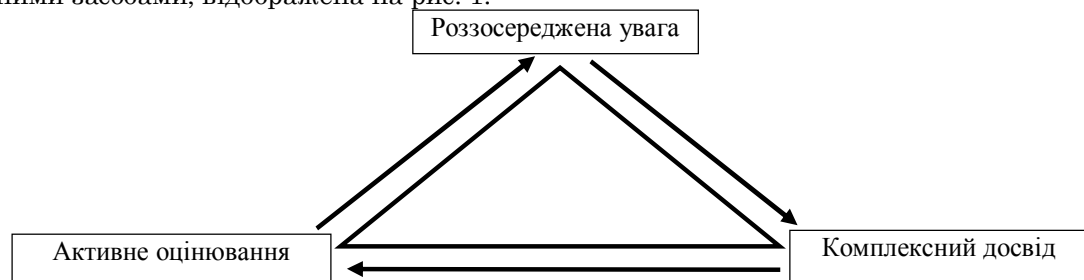

Рис. 1. Трифазова модель навчання К. Фопеля [6]

Розкриємо зміст визначених на рис. 1. фаз навчання у контексті проблеми нашого дослідження.

Розсосереджена увага – це стан, який характеризує фізичне розслаблення учасника навчання у поєднанні з його психічною відкритістю; такий стан дозволяє концентрувати енергію для досягнення усвідомлених цілей, тому часто використовується в галузях, що вимагають високих результатів (наприклад, у спорті). Такого стану неможливо досягнути в ситуації пресингу, тривожності, очікуванні винагород, тощо – лише шляхом створення ситуації мотивації студентів до оволодіння знаннями, уміннями або навичками шляхом їх узгодження з особистісними інтересами, цілями, досвідом.

Комплексний досвід та занурення у нього у процесі навчання означає необхідність побудови нових знань на вже знайомих патернах і закономірностях; демонстрація загальної картини та її деталей для побудови цілісної взаємопов'язаної картини. Комплексний досвід передбачає наявність цікавого та стимулюючого зовнішнього контексту навчального процесу, забезпечення кого нам гарантує використання арт-педагогічних засобів.

Активне оцінювання передбачає постійне створення умов для рефлексії студентами власного досвіду та усвідомлення власного рівня професійної компетентності, а також його елементів, які формувалися у процесі конкретної навчальної ситуації.

Таким чином, розроблені нами етапи дозволяють реалізувати представлені елементи моделі динамічного навчання: етап налаштування ми співвідносимо з елементом «Розсосереджена увага», етап набуття досвіду – з елементом «Комплексний досвід», етап перенесення досвіду – з елементом «Активне оцінювання».

Усі визначені етапи передбачають застосування арт-педагогічних засобів навчання, оскільки спрямовані на внутрішні соціально-психологічні механізми набуття студентами професійних знань та вмінь. А саме, реалізація етапів вимагає застосування комплексу арт-педагогічних засобів реалізації технології (літературних, художніх, музичних, театральних, рухових).

Охарактеризуємо основні арт-педагогічні засоби і методи, основні цілі їх застосування та зміст окремих запропонованих вправ.

Психофізичний вплив на особистість студентів (етап налаштування) визначається тим, що для майбутніх фахівців вкрай важливим є фізичне та емоційне налаштування на творчість, розкутість, саморозкриття, активної взаємодії з іншими учасниками процесу професійної підготовки, формування спільності.

Значення рухових засобів для організації заняття полягає у контролі власного тіла майбутніми митцями, відчутті гнучкості та рухливості, позбавленні страхів; виконання таких вправ дозволяє суміщати фізичний розігрів із тренуванням уяви. Приклади вправ рухових і театралізованих арт-педагогічних засобів для психофізичного впливу на особистість студентів: «Обруч», «Перетягування канату», «Повітряна кулька», «Каруселі», «Зустріч» та ін. [1].

«Обруч». За аналогією з реальним обручем учасники продовжують роботу з уявним предметом. Завдання – якомога довше протримати обруч на тілі, повертаючи корпус.

«Перетягування канату». Уявіть, що у вас в руках знаходиться кінець канату, тримайте його якомога сильніше. Інший кінець – у вашого партнера. Набудьте зручної пози та чекайте команди. Починаємо змагання з перетягування канату.

«Повітряна кулька». Уявіть, що вам подарували на день народження велику повітряну кулю. Кулька злітає в небо і вам потрібно добре постаратися, аби її втримати за мотузку і не дати злетіти. Пограйте з кулькою. Уявіть, що вітер дує справа... зліва...

«Каруселі». Учасники стоять кожний перед своїм стільцем, їх завдання – абсолютно безшумно і без допомоги рук піднятися на стілець, розслабити м'язи спини і так само тихо повернутися на підлогу (декілька раз).

«Зустріч». Починаємо рух по аудиторії, не дивимося на партнерів, ніби ми занурені у власні думки. Уникаємо не лише зіткнень, але й дотиків. Рухи легкі й вільні. Тепер зустрічаємося очима з кожним, хто проходить повз нас. Секундна затримка для зорового контакту і продовження руху. Тепер давайте наповнимо наш зоровий контакт емоціями – що виражає ваш погляд при цій секундній зустрічі: радість, подив, привітливість. Продовжуємо хаотичний рух, але кожному зустрічному потискаємо руку. Важливо при цьому не знижувати темп. Спробуйте не пропустити кожного учасника.

Етап набуття досвіду передбачає створення атмосфери контакту, взаємодії, співробітництва.

Контакт, взаємодія і співробітництво, на думку М.Кіпніса [1], є трьома «китами», тобто основами спільної творчої діяльності. Для його забезпечення доцільно використовувати такі театралізовані вправи: «Поводир», «Не підглядай», «Хованки вночі», «Відповідай за себе».

«Поводир». Виконується в парах, один із учасників виконує роль керівника (поводиря), інший – керованого, у якого заплющені або зав'язані очі. На першому етапі поводир веде керованого лише дотиками і руками; на другому етапі – лише голосом. Завдання – пройти якомога більше шляху безпечно. По закінченню – зворотній зв'язок щодо відчуттів і рефлексій кожного з учасників.

«Не підглядай». Вправа виконується з заплющеними очима та витягнутими вперед для безпеки руками. Завдання групі: утворити певну геометричну фігуру, об'єднатися в групи з визначеною кількістю осіб і т.д.

«Відповідай за себе». Під час вправи заборонено будь-який контакт руками, очима, розмовами, знаками тощо. Група повинна виконати завдання ведучого (наприклад: вишикуватися в коло, створити колону за зростом і т.д.), чуючи завдання, аналізуючи його зміст і вирішуючи, що власне потрібно зробити для його виконання.

Вправи на самопрезентацію, можливість показати себе з найкращого боку – «Звуки музики», «Фриз», «Манекени», «Три рухи», «Війна і мир».

«Звуки музики». Під звуки музики учасники рухаються у бажаному для них темпі й стилі. Коли музика зупиняється – всі завмирають на своїх місцях. Коли ведучий називає ім'я учасника – він повинен продовжити рух певною виправданою дією.

«Манекени». Учасники розподіляються у приміщенні. Завдання – придумати для себе образ манекену з вітрини і репрезентувати його іншим.

«Війна і мир». Кожен учасник отримує 2 листки паперу. Перший етап вправи – уявити, що один з листів – це ворог, людина, в конфлікті з якою перебуваєш. На рахунок 1-2-3 необхідно зробити з ним все, що хочеш або що він заслуговує. Другий етап – примирення – на другому листку паперу необхідно «помиритися з ворогом» за допомогою клею, маркерів, олівців та уяви.

Основною метою театралізованого програвання дилем М. Кіпніс вважає самоактуалізацію учасників у процесі спілкування й саморозкриття у ряді проблемних соціальних і психологічних ситуацій: відчуженість, страх, тривожність, конфліктність; це дозволяє поступово змінювати поведінку учасників драмотерапії, ламати стереотипи мислення й приймати ідеї співробітництва [1].

Завдання для драматизації: «Нісенітниця-Катастрофа», «Телефон», «Естафета почуттів», «Третій зайвий», «Життєві історії», «Бажання й перешкода», «Чотири слова» та інші.

«Нісенітниця-Катастрофа». У мінігрупах студенти придумують і розігрують перед іншими коротку сцену, в якій один або декілька учасників сприймають певну подію спочатку як катастрофічну, а потім – як нісенітницю (або навпаки – нісенітниця раптом набуває катастрофічних наслідків).

«Телефон». Учасники сідають півколом, у центрі – два стільця. На один зі стільців сідає учасник і «говорить по телефону» будь-хто з групи, хто готовий підтримати цю розмову, сідає на другий стілець і закінчує розмову.

«Бажання й перешкода». На сцену запрошується двоє студентів, які гратимуть персонажів, що перебувають у суперечці. Завдання – вмовити іншого прийняти бажане рішення за три кроки: 1) звертаючись до почуттів іншого; 2) тиснучи на логіку партнера; 3) давлучи на жалість співрозмовника.

«Чотири слова». Студентам пропонується чотири не пов'язаних між собою слова (наприклад: сіль - bagno - сходи - студент). Завдання – за 15 хвилин придумати й зіграти етюд, який об'єднає ці чотири слова та містить у собі конфлікт.

У розвитку професійно значущих якостей особистості майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей К. Фопель, узагальнюючи власний досвід професійних проблем фахівців у різних організаціях та проєктуючи його на сферу особистісних якостей конкретних людей, виділяє такі провідні труднощі адаптації працівників до виконання професійних обов'язків: відчуття віддаленості, відірваності від колективу; відсутність бачення далекої перспективи, що відображається на невірному застосуванні тактик вирішення проблемних ситуацій; нестача довіри до себе та інших, відсутність поваги до колег [4]. Усі визначені проблеми мають спільні корені – несформованість професійно значущих якостей фахівців, що виявляється у невпевненості, нерішучості, низькому рівні професійної компетентності. Для їх подолання проводяться вправи «Приховані ресурси», «Консенсус», «Самодисципліна» тощо.

Окремої уваги при створенні технології формування професійної компетентності майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей варто приділяти руховим видам діяльності (танці, театралізація, рухливі ігри, психогімнастика тощо). У науковій літературі значення таких видів діяльності при організації навчального процесу визначається підтвердженням прямого кореляційного зв'язку між руховою активністю та інтелектуальними досягненнями, зокрема, розвитком пам'яті, покращанням навчальних досягнень, формуванням пізнавальних здібностей та ін.

Важливим фактором ефективності процесу професійної підготовки є розуміння фруструючої ситуації навчання – високий рівень концентрації уваги при засвоєнні нового матеріалу призводить до блокування у студентів можливості глибоко засвоїти навчальний матеріал, зв'язати його з попереднім досвідом і знаннями, обґрунтувати власне бачення та зробити висновки. Визначену ситуацію фрустрації можливо подолати лише арт-педагогічними руховими засобами. Згідно порад дослідників, лише 20-40% навчального часу повинно бути присвячено напруженій увазі студентів, інший навчальний час варто присвячувати рефлексіям, обговоренням, рухливим вправам, арт-заняттям – тоді результати будуть найвищими [5].

Наведемо декілька прикладів завдань для студентів, спрямованих на задоволення їх потреб у руховій активності.

«Пір'інка». Почніть, будь ласка, ходити кімнатою. Відчуйте свої ноги, руки, голову, все тіло... тепер уявіть, ніби ви перетворилися на легку-легку пір'інку, яку вітер носить аудиторією. Почніть рухатися таким чином, щоб ваше тіло відображало цю легкість, зобразіть танець пір'інки – іноді вона крутиться, іноді літає низько над підлогою, іноді злітає вгору – все це легко, гармонійними рухами.

«Малюємо, як Мікеланджело». Вправу необхідно виконувати тією рукою, яка не є ведучою у людини (найчастіше – лівою). Студенти виконують ряд завдань, спрямованих на активізацію іншої півкулі головного мозку: візьміть книгу та відкрийте її на десятій сторінці; похитайте іншим учасникам лівою рукою; напишіть лівою рукою в повітрі ваше прізвище; спробуйте двома руками одночасно намалювати у повітрі коло... трикутник... квадрат.

Літературна творчість майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей сприяє розвитку вербального інтелекту, що лежить в основі успішної комунікації, він лежить в основі таких

професійно необхідних компетенцій, як складання резюме, співбесіда при працевлаштуванні, участь у виробничих нарадах, ведення звітності, здатність доносити свої ідеї та думки до колег, тощо.

Існують цікаві арт-педагогічні засоби розвитку літературних здібностей студентів, наведемо приклади деяких з них: написати вірш, кожний рядок в якому починається зі слів «Зранку...»; придумайте діалог між вашою правою та лівою рукою; напишіть есе в журнал, який буде виданий через 100 років.

Візуальна художня творчість студентів відображається на їх здатності до невербальної комунікації, вмінні помічати деталі, поглиблювати розуміння власного «Я» тощо. До арт-педагогічних засобів розвитку візуального інтелекту учасників у провадженні технології можна віднести такі: частіше пропонувати учасникам роботи кольорові замальовки певних концепцій і теорій, що вивчаються; створювати карти професійних ідей; фотографувати об'єкти й ситуації, що відображають навчальну й професійну діяльність студентів; використовувати «уявні подорожі», фантазію для зображення майбутніх професійних ситуацій та шляхів їх вирішення та ін.

Музична творчість фахівців мистецьких спеціальностей лежить в основі набуття ними професійної майстерності, оскільки саме музика дозволяє у процесі творчості передавати настрій, ідеї й атмосферу дійства. Музика допомагає в кризових ситуаціях, символізує знакові події у житті, втамовує духовні потреби, формує життєві позиції та ставлення. До музичних арт-педагогічних засобів професійної підготовки майбутніх фахівців відносимо такі: під час аудиторних занять включати фонову музику, що створюватиме спеціальну атмосферу й настрій, дозволить розслабитися й стимулювати творчість; використання ритму для організації різної роботи, залежно від її цілей; створіть музичні традиції (тобто, твори, які постійно використовуються для виконання одних і тих самих завдань); час від часу давати студентам можливість вільно рухатися під музику та ін.

Спільна (колективна) творчість студентів дозволяє розвивати у них здатність ідентифікувати себе з іншими, розуміти їх мотиви, установки та настрої – тобто якості, які лежать в основі соціально-психологічної компетентності фахівців. Для розвитку соціального інтелекту важливо використовувати такі арт-педагогічні засоби групової роботи, як створення можливостей для вільного спілкування учасників – спільне навчання, творча діяльність.

Важливим елементом використання арт-педагогічних засобів навчання (зокрема, інтерактивних ігор) при формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей є можливість інтеграції групових завдань (процесу професійної підготовки) та індивідуальних потреб студентів коледжу (у творчій самореалізації та самопрезентації), що дозволяє підвищити ефективність навчального процесу та реалізовувати сучасні педагогічні підходи до організації навчання й виховання. Поняття інтеракції при організації навчання передбачає комунікацію учасників на двох рівнях: внутрішньому (тобто контакт різних частин особистості студента) і зовнішньому (контакт з іншими учасниками навчально-виховного процесу) [3].

Інтерактивні ігри, що містять арт-педагогічні засоби та спрямовані на оволодіння новим соціальним досвідом: щодо *протидії агресії та гніву* (вправи «Камінчик у взутті», «Випустити пару», «Штовхачки», «Штормове попередження», «Датський бокс» та інші); *розвиток рефлексії та емпатії* (вправи «Задоволений-Сердитий», «Любов і гнів», «Агресивна поведінка», «Книга» і т.д.); *формування асертивної та успішної поведінки* («Король», «Коло сили», «Скарбничка добрих справ», «Будь успішним», «Погляд у майбутнє»); *розвиток навичок ефективної комунікативної взаємодії* («Неочікувані картинки», «Хмарочос», «Бутон» тощо); *розвиток творчого мислення, креативності, фантазії* («Кольорові імпровізації», «Усюди ходи»); *корекція мовлення* студентської молоді («Лексикон», «Якби годинник заговорив...», «Групове намисто», «Діоген»).

Наведемо приклади деяких вправ.

«Агресивна поведінка». Намалуйте узагальнений портрет агресивної людини. Презентуйте його іншим. Подумайте - які елементи агресії ви зустрічаєте у вашій академічній групі? Як ви самі виявляєте агресивність? Яким чином можна викликати агресію по відношенню до себе? Що можна робити, аби не стати жертвою агресивної поведінки? І т.д.

«Будь успішним». Студенти по черзі називають щось таке, чому хотіли б навчитися або що хотіли б розвинути у собі якнайбільше. Сідають зручно і закривають очі. Завдання: уявити собі, як добре вони володіють задуманою навичкою (професійною чи навчальною). Відчуті отриманий успіх усім тілом. Звернути увагу на власні почуття радості від досягнення успіху та емоції оточуючих близьких людей. Зберегти отриманий образ у пам'яті яскравим і приємним.

«Неочікувані картинки». Учасники сідають у коло, кожний має листок паперу та кольорові олівці. За командою усі починають малювати певний малюнок (2-3 хв.), після чого за командою передають малюнок сусіду справа і продовжують його (і т.д., доки до кожного не повернеться їх власний малюнок).

«Бутон». Учасники об'єднуються в мінігрупи по 5 осіб. Розміщуються по колу, взявшись за руки. Завдання – встати усім на ноги на відпускаючи рук. При цьому можна розмовляти і домовлятися щодо виконання завдання. Після того, як кожна група встала, їх завданням є зобразити бутон квітки, що розцвітає.

«Кольорові імпровізації». Завдання студентам: зобразити помаранчевий колір будь-яким способом у будь-якому жанрі не повторюючи ідей інших (наприклад, танцем, піснею, комунікацією, пантомімою, тощо).

«Якби годинник заговорив». Учасникам пропонують вимовити промову про себе від імені годинника (наручного, будильника, тощо) за такою схемою: Чи вмю я розподіляти час? Моє ставлення до часу... Що я встигаю зробити за день? Що я думаю про майбутнє. Чи задоволений я життям. Мій час летить або тягнеться.

«Книга». Уявіть, що кожний із присутніх – книга. Який заголовок найбільше приманний цій книзі? Яка обкладинка у книги? З чого починається розповідь? Який жанр цього твору? Які розділи в книзі важко читати? Що скаже людина, яка прочитала цю книгу? Як би ви організували рекламну кампанію з продажу цієї книги. Об'єднайтеся в групи по 3-5 осіб. Розкажіть іншим один із розділів вашої книги.

Етап перенесення в повсякденне життя знань і досвіду передбачає усвідомлене планування майбутніми фахівцями власного особистісного й професійного розвитку (подальшої освіти, у т.ч. неформальної): дискусії й обговорення, вправи на рефлексію («Що я отримав?»), позитивне підкріплення від оточення (студентські клуби й колективи).

«Що я отримав». Учасники закривають очі і намагаються уявити результати професійної підготовки в коледжі (протягом місяця, семестру, вивчення окремого курсу або навчального року – за потреби). Вони подумки намагаються дати відповідь на запитання «У чому полягає найбільш цінний досвід, якого я набув? Що дасть мені можливість ефективно вирішувати професійні завдання?». Відповіді записуються (або замальовуються) на папері і потім презентуються усій групі.

Висновки... Отже, основними перевагами застосування арт-педагогічних засобів навчання ми визначаємо: орієнтованість на інтереси та потреби молоді у творчому самовираженні; опора на здібності студентів; реалізація психотерапевтичної функції мистецтва; створення умов для особистісного розвитку шляхом рефлексії приналежності до студентського та професійного колективу; оволодіння новим соціальним досвідом; корекція професійно значущих рис особистості студентів; формування критичного мислення до вирішення професійних завдань.

Подальшого вивчення вимагають питання технологізації застосування арт-педагогічних засобів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців; визначення алгоритмів застосування арт-педагогіки з урахуванням сучасних педагогічних підходів – компетентнісного, особистісно орієнтованого, гуманістичного, діяльнісного.

Список використаних джерел і літератури:

1. Кипнис М. Драматерапія. Театр как инструмент решения конфликтов и способ самовыражения / М. Кипнис – М. : Ос-89, 2002. – 192 с.
2. Фопель К. Как научить детей сотрудничать? Психологические игры и упражнения : Практическое пособие : [Пер. с нем.] : В 4-х томах. / К. Фопель – Т. 1.– М.: Генезис, 1998. – 160 с.
3. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика. / К. Фопель – [Пер. с нем.] – 2-е изд. – М. : Генезис, 2005. – 267 с.
4. Фопель К. Уверенное управление. Тренинг, коучинг, саморазвитие / Пер. с нем. – 2-е изд. – М. : Генезис, 2004. – 122 с.
5. Фопель К. Энергия паузы. Психологические игры и упражнения. Практическое пособие. / К. Фопель – М. : Генезис, 2011. – 240 с.
6. Фопель К. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение. / К. Фопель [Пер. с нем.] – М. : Генезис, 2003. – 368 с.

Spysok vykoristanykh dzherel i literatury:

1. Kipnis M. Dramoterapija. Teatr kak instrument resheniia konfliktov i sposob samovyrazheniia / M. Kipnis – M. : Os-89, 2002. – 192 s.
2. Fopel K. Kak nauchit detej sotrudnichat? Psihologicheskie igry i uprazhnenia : Practicheskoe posobie. / K. Fopel [Per. s nem.] – V 4-h tomah. – T1.– M.: Genesis, 1998. – 160 s.
3. Fopel K. Tehnologia vedenia treninga. Teoria i practika. / K. Fopel [Per. s nem.] – 2-e izd. – M.: Genesis, 2005. – 267 s.
4. Fopel K. Uverennoe upravlenie. Trening, couching, samorazvitie / K. Fopel [Per. s nem.] – 2-e izd. – M.: Genesis, 2004. – 122 s.
5. Fopel K. Energia pauzy. Psihologicheskie igry i uprazhnenia : Practicheskoe posobie. / K. Fopel [Per. s nem.] – M.: Genesis, 2011. – 240 s.
6. Fopel K. Effektivnyj workshop. Dinamicheskoe obuchenie / K. Fopel [Per. s nem.] – M.: Genesis, 2003. – 368 s.

Анотація

Татьяна Руденка

Art-педагогические средства формирования профессиональной компетентности будущих специалистов

На основе анализа динамической модели обучения по К. Фопеля в статье представлены цели и содержание art-педагогических средств профессиональной подготовки; обосновано влияние art-педагогики на мотивационный, рефлексивный и личностный компоненты профессиональной компетентности будущих специалистов; определены и охарактеризованы этапы применения art-педагогических средств в процессе профессиональной подготовки; раскрыто содержание художественной, театральной, литературной, двигательной, коллективного творчества студентов колледжа

Ключевые слова: art-педагогика, art-педагогические средства, профессиональная подготовка, профессиональная компетентность

Summary

Tetiana Rudenka

Art-Pedagogical Means of Forming Professional Competence of the Future Specialists

On the basis of the analysis of dynamic model of teaching by K. Fopel the goals and the content of art-pedagogical means of professional preparation have been offered in the article; the influence of art-pedagogics over the motivational, reflexive and personal components of professional competence of the future specialists has been grounded; the stages of application of art-pedagogical means in the process of professional preparation have been determined and characterized; the content of artistic, theatrical, literary, efferent, collective creative work of students of a college has been revealed.

Key words: art-pedagogics, art-pedagogical means, professional preparation, professional competence.
Дата надходження статті: «1» липня 2014 р.

УДК 378.091.12.011.3-051:78

РЕГІНА САВЧЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Київ)

**Методика контролю та оцінювання кооперованого навчання
майбутніх вихователів та музичних керівників ДНЗ
у формуванні їх музично-педагогічної компетентності**

У статті висвітлено методику контролю і оцінювання кооперованого навчання у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів. Встановлено рівні оцінювання знань, умінь, навичок майбутніх вихователів та музичних керівників у кооперованому навчанні – високий, середній, низький, за параметрами, які включали також оцінку професійно значущих якостей майбутніх фахівців. З'ясовано, що в процесі оцінки групових навчальних результатів слід дотримуватися балансу індивідуальних та командних інтересів і досягнень, що має відобразитися у відсотковому співвідношенні групової та індивідуальної оцінки. Зосереджено увагу на труднощах комунікативного характеру, що виникають в процесі кооперованого навчання, та прийомах їх подолання шляхом оволодіння навичками чотирьох рівнів.

Ключові слова: контроль і оцінювання, коопероване навчання, групова та індивідуальна оцінка, музично-педагогічна компетентність, вихователь та музичний керівник.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У посадові обов'язки вихователя дошкільного навчального закладу входить керівництво музичним вихованням дошкільників спільно з музичним керівником, що припускає необхідність їх педагогічної співпраці не тільки в практичній, а й в навчальній діяльності у педагогічному вищому навчальному закладі. Цьому сприятиме і вивчення однієї дисципліни «Теорія і методика музичного виховання дітей», що викладається і для вихователів, і для музичних керівників, а також проходження спільної педагогічної практики у дошкільному навчальному закладі. Доцільність кооперованого музичного навчання майбутніх фахівців обумовлена необхідністю моделювання практичних ситуацій музично-педагогічної діяльності, які забезпечують розвиток професійно значущих якостей та можливостей трансформації особистісних та навчальних досягнень студентів у сферу майбутньої професійної діяльності. В цьому ракурсі важливим питанням залишається розробка методики контролю та оцінювання кооперованої діяльності майбутніх фахівців в малих групах у їх музично-педагогічній підготовці.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблеми контролю і оцінювання у малих групах кооперованого навчання інтенсивно досліджується на різних рівнях системи освіти як зарубіжними